מסורת השס"ם

פז"ר קש"ב. סימן הוא כדמפרש וחזיל: פיים בפני עצמו. שכל פרי החג לא היו מקיפין פיים לחזה משמר יקריב לפי שבסדר היו מקריבין לאחן עד שכל כ"ד משמרות שוטת ומשלשות בהן מין משחיס כדלמרי' בהחליל (לקמן דף נה:) ופר דשמיני בתחילה מפייסין עליו: זמן. לבדך בו שהחייב: רגל בפני עצמו. תורה אור

*רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב: *פיים בפני עצמו זמן בפני עצמו רגל בפני עצמו קרבן בפני עצמו ישירה בפני עצמו ברכה בפני עצמו: מתני' ההלל והשמחה שמונה כיצד מלמד שחייב אדם בהלל ובשמחה ובכבוד יום טוב האחרון של חג כשאר כל ימות החג: גמ' מנה"מ דת"ר *והיית אך שמח ורבות לילי יום טוב האחרון אי אינו אלא יו"ט הראשון? כשהוא אומר *אך חלק ומה ראית *לרבות לילי יו"ט האחרון ולהוציא לילי יו"ט הראשון? מרבה אני לילי יום טוב האחרון שיש שמחה לפניו ומוציא אני לילי יום טוב הראשון שאין שמחה לפניו: מתני' סוכה שבעה כיצד גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל *מוריד את הכלים מן המנרה ולמעלה מפני כבוד יו"ט האחרון של חג: גמ' אין לו כלים להוריד מהו, אין לו כלים אלא כי אשתמש במאי אשתמש? אלא אין לו מקום להוריד כליו מהו? ר' חייא בר (*רב) אמר פורחת בה ארבעה ור' יהושע בן לוי אמר מדליק בה את הנר, ולא פליגי *הא לן והא להו, הא תינח סוכה קטנה, סוכה גדולה מאי איכא למימר? דמעייל בה מאני מיכלא *דאמר רבא מאני מיכלא בר ממטללתא *מאני משתיא במטללתא: מתני' ניסוך המים כיצד: צלוחית של זהב מחזקת שלשה לוגים היה ממלא מן השילוח, הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו, עלה בכבש ופנה לשמאלו שני ספלים של כסף היו שם ר' יהודה אומר של סיד היו אלא שהיו מושחרין פניהם מפני היין ומנוקבין כמין

רגל בפני עצמו. דאין יושבין בסוכה קרבן לעצמו שאינו בסדר פרי החג דל"ל היו בו שבה פרים ברכה לעצמו את יום שמיני חג הנעלה הזה ובוספתא משמע שמברכין את המלך דה"ג בה ברכה לעצמו שנאמר ביום השמיני עצרת תעשו ויברכו את המלך כך פי' בקונטי' והשתא לא הוי כי ההוא דתניא לעיל דאמרינן כשם שחג טעון שיר קרבן וברכה כך שמיני טעון קרבן שיר וברכה ולינה ורביע תם מפרש ברכה דהכא ברכת המזון ותפלה כי ההיא דלעיל ורגל בפני עצמו לענין שטעון לינה ורביע חגגל מפרש לענין [שידחה] לחבילות משום דאמרי' פרק בתרא דמועד קטן (דף יט:) דהקובר את מתו שבעה ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזרת שלשים וחמנין דליכא שבעה קודם לרגל ואפ"ה בטלה הימנו גזרת ל' משום שמיני עצרת ורביע תם עצמו יסד במעריב של שמיני עצרת קודם לינה ושלשים ידחה כאשר אבלים יעמוד ומיהו לא אפשר לומר שידחה לגמרי דהא פרק בתרא דמו"ק (דף כד: ושם) אמרי' יום אחד לפני החג וחג ושמיני שלו הרי כאן עשרים ואחד יום וברכת המלך לא בעי למיתני משום דלריך למיתני דומיא דברכה של ז' ימי החג שיר שהיו אומרים מזמור שלם משל"ל בשאר ימי החג שלא היו אומרים מזמור שלם אלא חציו היום וחציו למחר כך מפרש ר"ם כדאיתא בשילהי החליל (לקמן דף נט:) דמוסיב בה בסימנא הומבה" ולעיל* פירשתי שהיו אומרים למלא על השמיני: פוחת בה ארבעה. מפחיס ופוסלה כך פי' בקונטי' ותימה מה שיעור הוא זה בארבעה והלא אויר פוסל בשלשה בין בסוכה גדולה בין בסוכה קטנה בין באמצע (ה) כדמוכח שילהי פ' קמא (דף יז:)*): מדליק בה את הנר. פירשתי לעיל פרק הישן (דף כט. ושם בד"ה ואמרי לה): המים. מן השעריס הדרומיים שבעזרה הוא תקון במס' מדות (פ"ב מ"ו) שעריס הדרומיים סמוכים למערב וקחשיב שער המים וקחני למה נקרא שער המים שבו מכניסין צלוחית המים של ניסוך המים בחג: *(והוזרין) על העקב. לא כמו שפי' בקונטי' משום שלא ירבה בהיעוך בחגם דל"ל כשהיא בקרן דרומית מזרחית נמי אלא הייט טעמא דהכא דחזרתן על העקב שי דרך ימין: ועולת העוף הטוף כשרבתה במזרח. בריתא זו כולה משנה שלמה דייק מדקא אמר כשרבתה במזרח מכלל דמקומה במזרח ועל חגם נקט טעמא מן הדיוק דבהדיא תנן התם (דף סה:) עולת העוף כיצד היתה נעשית עלה לבבש ופנה לסובב בא לו לקרן דרומית מזרחית): שני ספלים של כסף. תימה דתנן במנחות פרק שתי הלחם (דף נט:) שתי שולחנות היו באולם אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותנין לחם הפנים בכנסתו ועל של זהב ביזיאתו שמעלין בקודש ולא מורידין אפי' סילקוהו מעל שלחן הזהב בהיכל לא היו יכולים להורידו ולהניחו בשל כסף וא"כ הכא שהיו ממלאים בצלוחית של זהב היאך היו מנסכין בספלין של כסף וכי תימא בצלוחית שאינה מקודשת היו ממלאין לא היא דגבי חבית כשנתמלא מע"ש קתני מתני' שאינה מקודשת כדמפרש טעמא דאבל צלוחית שהיו ממלאין בחול היתה מקודשת וי"ל דספלים היו קבועים בסיד ולא כלים ניתנו דנתקבין בגופו של מזבח והרי הם כלבונה שהיתה בבזיכין של זהב שהיו מקטירין על המזבח:

*) עי' בריטב"א פ' מ"ז

כמין

[נעיל מז.] יומא נ. מגילה ו. ר"ש ה:

[פסחים עח.]

[פסחים ס. ומ"ל]

[עי' פרש"י שבת קכ: ד"ה שמים בידי אדם וכו']

[בכורים פ"ו אשי]

[נעיל לו.] מגילה ד: ברכות כ: מל. יומא כלא: שבת ט: [ומ"ל] נעיל כט.

* לעיל לסוכה - ציור בהיכחה מאאנ מיכלא

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה פוחת וכו' בין בחמצע בין מן סלד כדמוכח:

* בבאמא לעל סלן כמו

גליון השס"ם

מתני' ניסוך המים. עיין ב"ב דף עט ע"א בהגהות ד"ה מים ובשיטה מקובצת שם:

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"י מסל' מקדיש ומוסיפין סלכה יג:

נב ב מיי' שם סלכה ס:

נג ג (מיי' שם סל' יא):

נד ד מיי' בסדר מפלות עוש"ע ח"מ סי' מכרסה סעיף ח:

נה ה מיי' פ"ג מהלכות תמורה סל' ו עוש"ע ח"מ סי' תרמד סעיף ח:

נו ו מיי' פ"ו מהלכות י"ע סלכה יז:

נז ז ח מ מיי' פ"ו מסל' סוכה סלכה יד סמג עשין כג עוש"ע ח"מ סי' תרסו:

נח י מיי' פ"י מסל' מקדיש סלכה ו סמג עשין שם:

[פסחים עח.]

רבינו חננאל

ומשופה היא ואסיקנא להלכתא אומרין זמן ליום ה' של חג ואין אומרין זמן בה' של פסח. פ' פז"ר קש"ב. פיים כדתנן בשמיני חורו לפיים כרגלים. זמן כדאמרן. תנל בפ"ע לחשב אותו ז' ימים לענין אבלות כדגרסינן בפרק אחרון במשקין אמר רב יום אחד לפני החג והחג ושמיני שלו הרי כאן כ"א לענין שלשים. קרבן בכל הימים פרים. וביום השמיני פר אחד. שיר בפני עצמו ברכה בברכת המזון ותפלה כדאמרן: מתני' ההלל והשמחה שמונה כו'. בשביל שלמי חגיגה שצריך לאוכלו בה' ימי החג שאין שמחה אלא בבשר. תנא ההלל י"ח ימים ולילה אחד שנטרין בהן את ההלל. ואלו הן ח' ימי החג וח' ימי חנוכה וי"ם ראשון של פסח ולילו וי"ם של עצרת: והשמחה דת"ר והיית אך שמח לרבות י"ם האחרון לשמחה בו: ירושלמי השמחה ח'. תנא עצמך שהל י"ם הראשון להיות בשבת. לשחום מערב אין אתה יכול דאמר* רבי שלמי חגיגה ששחטן משרב הרגל אין יוצא בהן י"ח בתל. לשוחטו בשבת אי אפשר הלכך לא משכחת לה אלא בכהנים שאוכלים את שעיר החטאת **): פיסקא סוכה ז' כו' אם אין לו מקום להוריד את הכלים שנשתמש בהן בסוכה פחות בה ד' מפחים או מכנים בה כלי מאכל ואם היא קטנה מכנים בה נר דיו: [בתני'] ניסוך המים כיצד כו'.

*) לפנינו בירושלמי איתא דאמר ר' שעילא מילא נר ישמעאל כשם ר' אלעזר.

**) ועי' בכלי פסחים ד' מא ע"א.

נוסח

שמיני חייב בשמחה (גלא שמחה)

נוסח

מי שנאלץ לאכול בסוכה בשמיני עצרת מה יעשה שלא יברך ברכה על תרומה

נוסח

ניסוך המים